

VI. 1. udvalg.

Debatten prægedes i øvrigt — i positiv retning — af den samtidig med generaldebattens åbning fremkomne meddelelse om, at USA og Sovjetunionen var enedes om datoen for optagelsen af præliminære drøftelser af en begrænsning af de strategiske atomvåben (SALT).

En anden begivenhed, som kom til at præge debatten, var USA's og Sovjetunionens ratifikation af ikke-spredningstraktaten og de to landes meddelelse om snarest derefter at ville deponere deres ratifikationsinstrumenter. Derimod gjorde den amerikanske præsidents erklæring om, at den amerikanske regering havde besluttet bl. a. at ratificere Geneveprotokollen af 1925 om forbud mod anvendelse i krig af giftgasser og bakteriologiske krigsmidler, ikke større indtryk.

I. Almindelig og fuldstændig nedrustning.

(Dagsordenens punkt 29).

A. Debatten.

1. Kritik af nedrustningsudvalget i Genève (CCD).

Flere af de uforpligtede lande gav udtryk for utilfredshed med de resultater, der var opnået i CCD. Nedrustningsudvalget havde næsten udelukkende koncentreret sig om partielle nedrustningsskridt, som ret beset næppe engang kunne betegnes som nedrustning, men snarere som rustningskontrol, måske endda med det hovedformål at bevare USA's og USSR's dominerende stilling i verden på bekostning af de mindre nationers interesser og retmæssige aspirationer.

Desuden blev det bl. a. af Brasilien, Ecuador, Mexico, Iran, Nepal og Nigeria skarpt kritiseret, at den i løbet af sommeren 1969 foretagne udvidelse af udvalget med 8 nye medlemslande var foretaget efter aftale mellem USA og USSR alene uden egentlig forelæggelse for udvalgets øvrige medlemmer endsige for generalforsamlingen. De kritiske lande var ikke utilfredse med, at udvalget var blevet udvidet, ej heller med valget af nye medlemslande, men fandt, at selve formen for udvidelsen var udtryk for en egenrådighed hos de to supermagter, som man måtte tage afstand fra, også fordi den krænkede såvel det øvrige udvalg som FN's kompetence.

Selv om flere af de kritisk indstillede lande fandt, at optagelsen af 8 nye medlemslande havde gjort CCD mere repræsentativt, fremførtes det dog fra flere sider, at udvalget fortsat var for eksklusivt, og at de udenforstående lande havde for ringe muligheder for løbende at følge udvalgets arbejde og derved sætte sig i stand til på et rimeligt grundlag at tage stilling til CCD's årlige beretninger til generalforsamlingen. Bl. a. for at afhjælpe disse ulemper foreslog Indonesien, at der indførtes en rotationsordning for medlemskab af CCD, således at en så vid kreds af FN's medlemslande som muligt med tiden kunne få lejlighed til at deltage i udvalgets arbejde. Bl. a. Venezuela foreslog, at de øvrige af FN's medlemslande fik observatørstatus med taleret ved CCD.

Ligeledes med det formål at søge inddraget en større kreds af lande aktivt i nedrustningsarbejdet gik lande som Iran, Jugoslavien og Nepal ind for en snarlig indkaldelse af FN's nedrustningskonference (UNDC), i hvilken samtlige FN's medlemsstater har sæde. Rumænien udtalte sig til fordel for afholdelse af en verdensomspændende nedrustningskonference. Tanken om indkaldelse eller oprettelse af mere omfattende eller universelle særlige nedrustningsorganer, som under 23. samling spillede en betydelig rolle i I. udvalgs drøftelse af nedrustningsspørgsmålene, fandt imidlertid i bemærkelsesværdig ringere grad genklang under 24. samling.

Til de kritiske bemærkninger udtaltes det generelt fra en række vestlige og østlige landes side og også af flere uforpligtede lande, at CCD havde opnået en sådan ekspertise i behandlingen af nedrustningsspørgsmålene, at man ikke stod sig ved at undergrave udvalgets stilling, men at det tværtimod burde opnå al mulig støtte.

2. Havbundens demilitarisering.

Beretningen fra nedrustningsudvalget i Genève indeholdt bl. a. et fælles amerikansk-sovjetisk udkast til en konvention om forbud mod anbringelse på havbunden og dennes undergrund af atomvåben og andre masseødelæggelsesvåben. Udkastet som var et kompromis mellem to tidligere i CCD formulerede udkast, dels et amerikansk dels et sovjetisk, forelå først på et